

zelfs, ze zochten juist de zekerheid van een huwelijk: ‘Vele meisjes zullen daardoor bereid geweest zijn hun maagdelijkheid te verkopen in ruil voor een huwelijksbelofte.’

Tot slot: wat je in de registers alleszins niet kunt lezen is of het wel eens tot een echtbreuk kwam. Als je in het doopregister de namen van kinderen terugvindt ⁽¹⁹⁾, was dat duidelijk niét het geval – ook al betekende het uiteraard niet noodzakelijk dat het om een gelukkig huwelijk ging. Maar een echtscheiding, laat staan de mogelijkheid om opnieuw te trouwen, bestond niet voor de katholieke kerk. Die ging uit van de onverbreekelijkheid van het huwelijk: ‘trouwen is houwen’.

En als toemaatje een citaat van de Franse econoom Jean Fourastié, over het leven en de dood van de gemiddelde huisvader op het einde van de 18^{de} eeuw, dat ik vond bij Matthijs⁽²⁰⁾: ‘Hij kwam uit een gezin van vijf tot zes kinderen, van wie hij er maar twee of drie 15 jaar had zien worden. Als kind had hij hoogstens één van zijn grootouders gekend. Hij trouwde (voor de eerste keer) op 27 jaar, en had ook vijf of zes kinderen. Bij zijn overlijden waren er nog twee of drie in leven. Zijn huwelijk duurde gemiddeld 17 jaar en werd afgebroken door de dood. Deze man werd gemiddeld 52 jaar en ondertussen had hij drie hongersnoden, drie tot vier periodes van schaarste en vier tot vijf epidemieën (zoals pest en tyfus) meegemaakt. Voortdurend werd hij geconfronteerd met dood, ellende en lichamelijke pijn. In zijn voor die tijd relatief lange leven had hij gemiddeld negen mensen uit zijn directe omgeving door de dood verloren. Als de vader weduwnaar werd (of de moeder weduwe), waren de kinderen gemiddeld 14 jaar oud. Alle ouders stierven vóór ze de opvoeding van hun jongste kinderen hadden voltooid.’

Bronnen en opmerkingen

De vermelde bronnen zijn ook allemaal op het internet te vinden. De parochieregisters zelf kun je raadplegen op de websites



Op 7 november 1775 vond in 's-Gravenvoeren het huwelijk plaats van Joseph Severin en Joanna van de Berg. Bij hoogdringendheid, om 10:00 uur 's avonds, want de bruidegom lag stervende in zijn bed. Hij overleed nog dezelfde nacht. Hun dochter Maria Josephina werd enkele maanden later, op 24 februari 1776, geboren.

Voor Joseph Severin was dit zijn derde huwelijk. Een eerste was met Maria Josephina Joskin (datum en plaats niet teruggevonden). Met haar kreeg hij vijf kinderen tussen 1750 en 1760. Zijn eerste echtgenote overleed op 4 januari 1761. Hun jongste zoon was toen nog geen week oud. Hij hertrouwde op 8 augustus 1762 met Sophia Coelen. Zij overleed op 23 mei 1763 bij de geboorte van hun zoontje Gaspar (die zelf op 3 december 1780 stierf aan dysenterie).

van het Rijksarchief of van de Genealogical Society. (Zie daaromtrent het artikel in het Voerens Blaedsje 73, van januari 2022.)

1. **Palmans, R.**, 2021, *Je ziel teruggeven — Wat de parochieregisters vertellen over sterven in de 18^{de} eeuw*. In: D'r Koeënwoof 42: 17-26.

2. Ik heb de gegevens uit de parochieregisters verzameld in een spreadsheetbestand (in Numbers, nadien geëxporteerd naar Excel). Het is beschikbaar op de website van Heem en Natuur Voeren: <https://heemennatuurvoeren.be> (archief).

3. Voor Moelingen en Sint-Pieters-Voeren zijn in dit bestand ook gegevens opgenomen van vóór 1770, zodat het aantal verzamelde akten 1.058 bedraagt. Voor de periode 1770-1796 is het aantal huwelijken in de diverse parochies van de Voerstreek 915. Daarbij is ook Beusdael meegerekend, dat in die tijd deel uitmaakte van de parochie Teuven. Je moet er rekening mee houden dat sommige huwelijken tweemaal zijn geregistreerd, namelijk als één van beide partners uit een andere parochie van de Voerstreek afkomstig was en de pastoor ook daar zijn toestemming voor het huwelijk heeft genoteerd.

4. De bestuurlijke overheid moest de pastoors daartoe een blanco-register bezorgen: ‘Ten welken eijnde wij belasten wel expresselijck de wethouderen aen de pastooren van hunne parochien omtrent het eijnde van elck jaer eenen register in 't witte te besorgen, die genoegsaem dick zij om alle de doopen, dooden ende houwelijcken van een jaer te behouden.’ De richtlijn komt uit een edict van 15 april 1754, dat de pastoor van Sint-Martens-Voeren dat jaar zelfs helemaal overschreef (of heeft laten overschrijven) in zijn parochieregister.

5. **Matthijs, K. & Van de Putte, B.**, 2001. *Huwen tijdens de advent en de vasten in de 19^{de} eeuw in Vlaanderen*. In: BTNG|RHBC, XXXI, 1-2: 75-112, die de Mechelse catechismus van 1632 citeert: ‘Waerom en laet de H. Kerke de Houwelijcken niet toe in den Advent ende Vasten? Want het tyden zyn van Penitentie ende Devotie / de welcke door de blijchap die op de Bruyloften ghemeynelijck gheschiedt belet worden.’